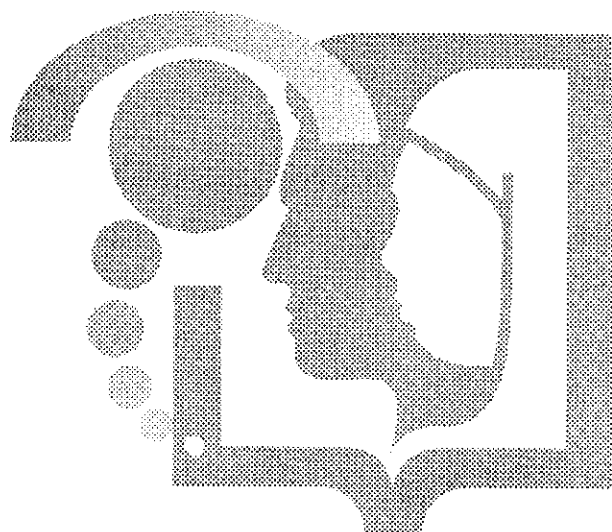

دبیران دبیرستان به نگرش بررسی خلاقیت

دکتر افضل السادات حسینی
استادیار دانشگاه یزد

چکیده

هدف اصلی این پژوهش بررسی جایگاه خلاقیت در نظام آموزش و پرورش است. بنابراین پرسشنامه‌ای در چهار محور اصلی پرورش خلاقیت، تفکر واگرا، بعد عاطفی - شناختی، اجتماعی و آموزشی - تدریس تنظیم و پرسشنامه‌ای تهیه و بین ۱۲۳ معلم دبیرستان که از مناطق مختلف آموزش و پرورش تهران به‌طور تصادفی انتخاب شدند، توزیع شد. نتایج آزمون حاکی از آن است که نگرش معلمان نسبت به خلاقیت پایین است. شایان ذکر است که نمرات آزمون معلمان در هر محور نیز پایین بود.

کلید واژه‌ها

خلاقیت، نگرش، تفکر واگرا، بعد عاطفی - شناختی، بعد اجتماعی، بعد آموزشی - تدریس

مقدمه

از ویژگی‌های بارز انسان و محور حیات او قدرت اندیشه و عالی‌ترین و پیچیده‌ترین جلوه اندیشه انسان تفکر خلاق است. هرچند توانایی تفکر خلاق به‌طور بالقوه و به‌نحو فطری در انسان به ودیعه نهاده شده، اما ظهورش مستلزم پرورش آن است. تورنس معتقد است که انسان برای بقا به توسعه قدرت

نگرش در مجموع شامل نظامی با دوام است که عنصری شناختی، احساسی و گرایش به عمل را در برمی‌گیرد. منظور از نگرش به خلایق در این پژوهش نمره‌ای است که معلمان از پرسشنامه‌ای که مبتنی بر چهار محور خلایق محورهای فکری، عاطفی، شناختی، محیطی - اجتماعی و آموزشی - تدریس است، کسب کرده‌اند.

ساختارهای خلایق

ساختار فکری

بعد شناختی خلایق که در این پژوهش بر جنبه سستی آن یعنی تفکر واگرا تأکید شده است و شامل سیالی، انعطاف‌پذیری، ابتکار و بسط است.

ساختار عاطفی - شناختی

بعد احساسی خلایق است که مبتنی بر رفتار فرد خلایق و در ارتباط نزدیک با جنبه شناختی اوست. نظیر کنجکاوی، خطرکردن، درگیری با پیچیدگی و تخیل است.

ساختار محیطی - اجتماعی

بعد اجتماعی خلایق که مبتنی بر شرایط محیطی و نوع روابط افراد با یکدیگر است. گاهی دو بعد پیشین به واسطه این جنبه تقویت یا تضعیف می‌شوند. زیرمجموعه این ساختار عبارت است از: آزادی، امنیت، احترام، عدم رقابت و عدم ارزش‌یابی.

ساختار آموزشی - تدریس

مجموعه فعالیت‌های معلم که در جهت یادگیری دانش‌آموزان انجام شود و با استفاده از شیوه‌های مناسب موجب رشد خلایق دانش‌آموزان می‌شود. شیوه‌های مختلف تدریس خلایق، روش‌های مبتنی بر فعالیت دانش‌آموز و ایجاد ارتباط بین آموزش و تجارب واقعی در این زمینه تأثیر به‌سزایی دارند.

روش اجرای پژوهش

جامعه آماری

جامعه آماری در این پژوهش عبارت است از دبیران دبیرستان‌های دخترانه تهران.

خلایق کودکان و استفاده صحیح از آن نیاز دارد. خلایق بشر مهم‌ترین سلاح اوست. بنابراین بقا و رشد هر جامعه‌ای به میزان توجهی که برای ظهور و گسترش این توانایی به عمل می‌آورد و همچنین تعلیم و تربیت افراد مستعد و خلایق که ارزشمندترین گنجینه‌های منابع انسانی هستند بستگی دارد. بنابراین برای تحقیق وجود یک برنامه‌ریزی دقیق و مناسب در جهت بهبود کیفیت نظام آموزشی امری ضروری است.

جامعه رو به رشد ما بیش از پیش به افراد خلایق و مبتکر نیازمند است؛ چراکه شناخت و پرورش تواناییهای بالقوه این افراد موجب باروری چرخ‌های فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی کشور می‌شود.

موفقیت در این زمینه مستلزم شناخت موقعیت کنونی خویش و برنامه‌ریزی مناسب با توجه به شرایط - جهت ارتقای نظام آموزشی است.

در این پژوهش با بررسی نگرش معلمان به خلایق از یک زاویه به تشریح جایگاه خلایق در نظام آموزشی کشور پردازیم. بر این اساس چهار فرضیه محور اساسی کار را تشکیل می‌دهند عبارتند از:

- ۱- معلمان ما تفکر واگرا را در دانش‌آموزان را تقویت نمی‌کنند،
- ۲- معلمان به جنبه‌های عاطفی - شناختی توجه نمی‌کنند،
- ۳- معلمان به جنبه‌های محیطی - اجتماعی توجه ندارند،
- ۴- معلمان ما از شیوه‌های پرورش خلایق و تدریس خلایق ناآگاهند.

تعریف عملیاتی نگرش به خلایق

از مجموعه تعاریف نگرش به خلایق می‌توان نتیجه گرفت که نگرش مجموعه‌های نسبتاً پایداری از احساسات، باورها و آمادگی‌های رفتاری نسبت به اشخاص، اندیشه‌ها یا گروه‌هاست.

● شیوه‌های سنتی تدریس برای شکوفایی خلایق دانش‌آموزان فرصتی باقی نمی‌گذارد.

نمونه آماری و روش نمونه‌گیری

نمونه آماری در این پژوهش ۱۲۳ نفر از دبیران رشته‌های مختلف درسی دبیرستان‌های مناطق ۲، ۱۰، ۱۹، ۵ و ۷ هستند. روش این نمونه‌گیری، خوشه‌ای چند مرحله‌ای است. نخست از مناطق آموزش و پرورش تهران پنج منطقه به‌طور تصادفی و به همین ترتیب از هر منطقه تعدادی مدرسه به همین ترتیب انتخاب و پرسشنامه بین دبیران آن مدارس توزیع شد.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این روش استفاده از پرسشنامه است که برای بررسی نگرش معلمان و براساس مطالعاتی که محقق به‌طور وسیع در زمینه تئوری‌های خلاقیت داشته، براساس چهار محور اساسی ذکر شده در پرورش خلاقیت تنظیم شده است که تا حد زیادی چگونگی نگرش متناسب معلمان در پرورش خلاقیت را مشخص می‌کند.

پرسشنامه شامل ۳۰ پرسش و سه متغیر، سابقه تدریس، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی است. پاسخ‌نامه پرسش‌ها با استفاده از مقیاس پنج مرتبه‌ای «لیکرت» تنظیم و با اعداد ۱ تا ۵ کدگذاری شده است. کد ۱: کاملاً مخالف، کد ۲: مخالف، کد ۳: بی‌نظر، کد ۴: موافق و کد ۵: کاملاً موافق.

نمره افراد برحسب شماره کد محسوب می‌شود. برای مثال کد ۵ بیانگر نگرش مثبت به خلاقیت است. البته برای جلوگیری

از جهت‌گیری پرسشنامه تعدادی از پرسش‌ها به صورت منفی بیان شده است. بدین معنی که در این قبیل پرسش‌ها نمره افراد برعکس است. کسی که در پاسخ به این پرسش‌ها کد ۵ را انتخاب می‌کند نمره ۱ برای او منظور می‌شود که در محاسبه، این مسئله مورد توجه قرار می‌گیرد. بنابراین اگر فرض کنیم کسی در تمام پرسش‌ها گزینه ۵ را انتخاب کرده است، نمره او ۱۵۰ ($5 \times 30 = 150$) و دارای بیشترین نمره و نگرش بسیار مثبتی به خلاقیت است و کسی که نسبت به این پرسش‌ها نظری کاملاً مخالف داشته باشد نمره‌اش ۳۰ ($30 \times 1 = 30$) و دارای نگرشی منفی به خلاقیت است. در محاسبه نمره کلی خلاقیت ملاک این پژوهش میانگین به اضافه یک انحراف استاندارد بوده است.

اعتبار و پایایی

در این تحقیق برای اعتبار بیشتر تعدادی از صاحب‌نظران و استادان پرسشنامه را مطالعه کردند و از نظرات آن‌ها استفاده شده. در جهت پایایی نیز پرسشنامه به‌طور آزمایشی اجرا و پایایی آن محاسبه گردید که برابر با ۸۵ درصد بود که این رقم مؤید پایایی خوب و مناسبی برای ابزار کار به‌شمار می‌آید.

تجزیه و تحلیل اطلاعات

پس از اجرا و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌های آماری زیر استفاده شد:

الف - آمار توصیفی

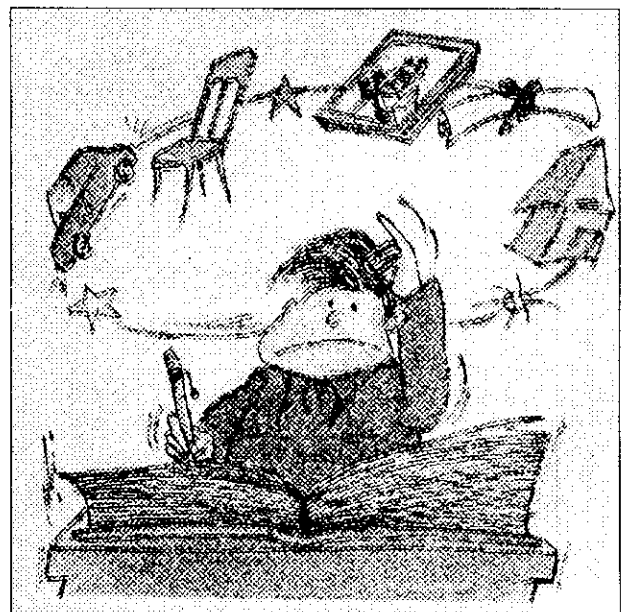
شاخص مرکزی میانگین‌ها، انحراف استاندارد.

ب - آمار استنباطی آزمون T زوجی، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون خی ۲.

در این‌جا معلمان از لحاظ سه متغیر: سابقه کار، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی مقایسه می‌شوند.

جدول ۱. سابقه کار افراد نمونه

درصد تجمعی	درصد	فراوانی	نمره	سابقه
۴۱/۵	۴۱/۵	۵۱	۱	۱-۱۰
۷۴/۰	۳۲/۵	۴۰	۲	۱۱-۲۰
۱۰۰/۰	۲۶/۰	۳۲	۳	۲۱-۳۰
—	۱۰۰	۱۲۳	جمع کل	

افراد نمونه این پژوهش از لحاظ سابقه تدریس به سه دسته تقسیم شدند. «۱۰-۱۱» و «۱۱-۲۰» و «۲۱-۳۰» بیشتر افراد نسبتاً تازه کار بودند، یعنی ۴۰ درصد ۱-۱۰ سال سابقه کار داشتند. نمودار ۱ نیز این موضوع را نشان می‌دهد.

نمودار ۱- سابقه تدریس افراد نمونه این پژوهش

۶۰ ۵۰ ۴۰ ۳۰ ۲۰ ۱۰ ۰

سال = ۱-۱۰ ۱۱-۲۰ ۲۱-۳۰

جدول ۴. پراکندگی نمرات در نگرش

به محور عاطفی - شناختی

نمره	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۱-۱۰	۱	۰/۸	۰/۸
۱۱-۲۰	۸۸	۷۱/۶	۷۲/۴
۲۱-۳۰	۳۴	۲۷/۶	۱۰۰
جمع کل	۱۲۳	۱۰۰	—

در این محور نیز بیش از ۷۱ درصد نمرات ۱۱-۲۰ است. در حالی که حداکثر نمره ۲۵ است.

جدول ۲. افراد نمونه از لحاظ مدرک تحصیلی

مدرک	کد	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
دیپلم	۱	۱	۰/۸	۰/۹
فوق دیپلم	۲	۵	۴/۱	۵/۷
لیسانس	۳	۹۱	۷۴/۰	۹۱/۵
فوق لیسانس	۴	۹	۷/۳	۱۰۰
بی‌پاسخ	۰	۱۷	۱۳/۸	—
جمع کل		۱۲۳	۱۰۰	—

جدول ۵. پراکندگی نمرات در نگرش

به محور آموزشی - تدریس

نمره	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۱-۱۰	۱۱	۸/۸	۸/۸
۱۱-۲۰	۶۸	۵۵/۲	۶۶
۲۱-۳۰	۴۴	۳۶	۱۰۰
جمع کل	۱۲۳	۱۰۰	—

در این محور کمی ۵۵/۲۰ درصد از نمرات بین ۱۱-۲۰ و حدود ۳۶ درصد از نمرات بین ۲۱-۳۰ است در حالی که حداکثر نمره ۵۰ است.

۷۴ درصد افراد از نمونه دارای مدرک تحصیلی لیسانس و سایر افراد دیپلم، فوق دیپلم و فوق لیسانس بودند. (نمودار ۲)

نمودار ۲- مدرک تحصیلی افراد نمونه

۱۰۰ ۸۰ ۶۰ ۴۰ ۲۰ ۰

مدرک فوق لیسانس لیسانس فوق دیپلم دیپلم

جدول ۶. پراکندگی نمرات در نگرش

به محور محیطی - اجتماعی

نمره	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۱-۱۰	۱۰	۸/۱۰	۸/۱
۱۱-۲۰	۱۰۷	۸۶/۹	۹۵
۲۱-۳۰	۶	۵	۱۰۰
جمع کل	۱۲۳	۱۰۰	—

در این محور نیز حدود ۸۷ درصد نمرات بین ۱۱-۲۰ است، در حالی که حداکثر نمره ۴۰ است.

جدول ۳. پراکندگی نمرات در نگرش به محور تفکر و اگر

افراد نمونه از لحاظ مدرک تحصیلی

نمره	فراوانی	درصد	درصد تجمعی
۱-۱۰	۲	۱/۶	۱/۶
۱۱-۲۰	۱۱۰	۸۹/۴	۹۱
۲۱-۳۰	۱۱	۹	۱۰۰
جمع کل	۱۲۳	۱۰۰	—

در محور نگرش به تفکر و اگر ۸۹/۴ نمره ۱۱-۲۰ داشته‌اند. یعنی اغلب نمرات بین ۱۱ تا ۲۰ بوده، در حالی که نمره ۳۵ حداکثر است.

● پرورش افراد خلاقیتی که بتوانند آینده‌پسند و خود مولد علم و دانش باشند امری بنیادی است.

جدول ۷. میانگین نمرات محورها

متغیر	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره	حداکثر نمره	جمع
تفکر واگرا	۱۷	۲/۶۳	۱۰	۲۴/۲۹	۱۲۳
عاطفی شناختی	۱۸/۷۳	۲/۹۲	۱۰	۲۵	۱۲۳
محیطی اجتماعی	۱۶/۷۳	۳/۱۰	۶/۲۵	۲۳	۱۲۳
آموزش تدریس	۱۸/۹۹	۴/۴۰	۴/۵۰	۲۵	۱۲۳

جدول میانگین نمرات محورها مؤید آن است که میانگین نمره نگرش معلمان به تفکر واگرا ۱۷، جنبه عاطفی شناختی ۸۳/۱۸، محیطی - اجتماعی ۱۶/۷۳ و آموزش تدریس ۱۸/۹۹ بوده است.

جدول ۱۰. نمره معلمان در نگرش

به جنبه عاطفی - شناختی

نمره	تعداد	درصد	درصد تجمعی
پایین	۸۹	۷۲/۴	۷۲/۴
بالا	۳۴	۲۷/۶	۱۰۰
جمع کل	۱۲۳	۱۰۰	—

در نگرش به محور عاطفی - شناختی ۸۹ درصد نمره پایین و ۳۴ درصد نمره بالای کسب کردند. در این نگرش تفاوت بین نمرات بالا و پایین زیاد است. براین اساس فرضیه پژوهش که معلمان ما به جنبه‌های عاطفی - شناختی توجه نمی‌کنند، تأیید می‌شود.

جدول ۸. همبستگی بین محورها

متغیر	واگرا	عاطفی شناختی	محیطی اجتماعی	آموزشی تدریسی
واگرا	۱۰۰۰۰	۴۴۴۹**	۵۴۱۷**	۶۵۱۵**
عاطفی شناختی	۴۴۴۹**	۱۰۰۰۰	۴۷۸۴**	۵۵۲۸**
محیطی اجتماعی	۵۴۱۷**	۴۷۸۴**	۱۰۰۰۰	۷۲۳۲**
آموزش تدریسی	۶۵۱۵**	۵۵۲۸**	۷۲۳۲**	۱۰۰۰۰

* = ۰/۱

** = ۰/۰۰۱

جدول ۱۱. نمره معلمان در نگرش

به جنبه محیطی - اجتماعی

نمره	تعداد	درصد	درصد تجمعی
پایین	۱۱۷	۹۵/۱	۹۵/۱
بالا	۶	۴/۹	۱۰۰
جمع کل	۱۲۳	۱۰۰	—

در نگرش محور محیطی - اجتماعی، نیز تفاوت بسیار زیاد است. ۹۵ درصد نمرات پایین و تنها حدود ۵ درصد نمرات بالاست. بنابراین فرضیه پژوهش مبنی بر این که معلمان به جنبه‌های محیطی - اجتماعی توجه ندارند، تأیید می‌شود.

جدول ۱۲. نمره معلمان در نگرش

به جنبه آموزشی - تدریس

نمره	تعداد	درصد	درصد تجمعی
پایین	۶۸	۵۵/۳	۵۵/۳
بالا	۵۵	۴۴/۷	۱۰۰
جمع کل	۱۲۳	۱۰۰	—

در نگرش محور آموزشی - تدریس هرچند نسبت به سه محور قبل تفاوت زیاد نیست، اما باز هم ۵۵ درصد نمرات پایین و حدود ۴۵ درصد نمرات بالاست. بنابراین، این فرضیه که معلمان ما از شیوه‌های تدریس خلاق ناآگاهند، تأیید می‌شود.

جهت بررسی وجود همبستگی بین نگرش به جنبه‌های تفکر واگرا، شناختی - عاطفی، محیطی - اجتماعی و آموزشی - تدریس از ضریب همبستگی استفاده و این نتیجه حاصل شده که با $P < ۰/۰۰۱$ بین تمام محورها ارتباط وجود دارد.

جدول ۹. نمره معلمان در نگرش نسبت و تفکر واگرا

نمره	تعداد	درصد	درصد تجمعی
پایین	۱۱۲	۹۱/۱	۹۱/۱
بالا	۱۱	۸/۹	۱۰۰
جمع کل	۱۲۳	۱۰۰	—

در نگرش به محور تفکر واگرا نمره ۹۱ درصد از افراد نمره‌های پایینی بود، درحالی که تنها ۹ درصد حائز نمره بالایی شدند. بنابراین فرض پژوهش که معلمان ما تفکر واگرا را در دانش آموزان تقویت نمی‌کنند، تأیید می‌شود.

خلاصه و نتیجه گیری

پرسش‌نامه‌ای براساس چهار محور تفکر واگرا، عاطفی - شناختی، محیطی - اجتماعی، آموزشی - تدریس، تنظیم شده و انجام آزمون آن بین افراد نمونه - پژوهش که ۱۲۳ نفر از دبیران دبیرستان‌های تهران بودند، حاکی از آن است - در این بررسی که ۶۱ درصد از معلمان نمره پایینی کسب کردند.

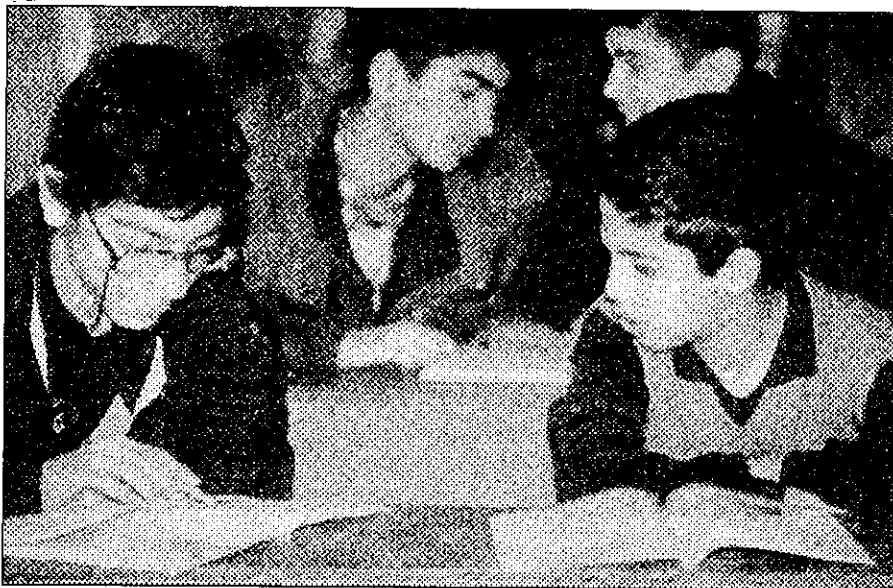
معلمان در هیچ کدام از محورها نگرش مناسبی نداشتند، در محور آموزشی - تدریس نسبت به سه محور دیگر نمرات بالاتری کسب کردند، اما در این محور نیز درصد نمرات پایین بیشتر بود.

رابطه این محورها با متغیرهای سابقه تدریس، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی از طریق آزمون «خی» بررسی شد که نتایج گواه آن بود که بین محورها با این سه متغیر رابطه‌ای وجود ندارد. با توجه به این نتایج مشخص می‌شود که نگرش معلمان با سابقه نسبت به خلاقیت با معلمان تازه‌کار تفاوتی ندارد. میزان تحصیلات و دانش بالاتر و همچنین رشته‌های تحصیلی مختلف نیز تأثیری در نگرش به خلاقیت ندارند.

در بررسی رابطه محورها با سابقه تدریس، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی در بررسی ارتباط بین نگرش به تفکر واگرا با سابقه کار، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی از آزمون «خی» (کای اسکور) استفاده شده است. مقدار P به ترتیب عبارت است از ۰/۲۱، ۰/۲۵، ۰/۷ که حاکی از آن است که ارتباطی بین این محور با متغیرها وجود ندارد و فرض صفر تأیید می‌شود.

در بررسی ارتباط بین نگرش به جنبه محیطی - اجتماعی با سابقه تدریس، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی از آزمون «خی» (کای اسکور) استفاده شد. در این بررسی P به ترتیب عبارت است از: ۰/۸۵، ۰/۸۳، ۰/۳۲ که بیانگر آن است که ارتباطی بین این محور با متغیرها وجود ندارد و فرض صفر تأیید می‌شود.

در بررسی ارتباط بین نگرش به جنبه آموزشی - تدریس با متغیرهای سابقه تدریس، مدرک تحصیلی و رشته تحصیلی از آزمون خی (کای اسکور) استفاده شد. در این بررسی P به ترتیب عبارت است از: ۰/۹۹، ۰/۶۵، ۰/۲۷ که بیانگر آن است که ارتباطی بین این محور با متغیرها وجود ندارد و فرض صفر تأیید می‌شود.

معلمان به عنوان مهم‌ترین عامل در نظام آموزشی در پرورش خلاقیت‌ها نقش به‌سزایی دارند.

● نگرش مجموعه نسبتاً پایداری از

احساسات، باورها و آمادگی‌های

رفتاری نسبت به اشخاص، اندیشه‌ها یا

گروه‌هاست.

● نگرش به خلاقیت می‌تواند بر چهار

محور فکری، عاطفی - شناختی،

محیطی - اجتماعی و آموزشی -

تدریس قرار گیرد.

نیست. علاوه بر این‌ها بروز خلاقیت وابسته به وجود محیط مساعدی است که افراد بتوانند بدون نگرانی فعالیت کنند. اما بسیاری از باورهای غلط مانع بزرگی برای ایجاد چنین فرصتی است.

بدون برنامه‌ای جدی ارزیابی یادگیری محال است. ارزیابی براساس روش نمره‌دهی صورت می‌گیرد و در نظام آموزشی ما آنقدر بر نمره‌ها تأکید می‌شود که بسیاری مواقع نمره از اصل آموزش اهمیت بیشتری می‌یابد. درحالی‌که تحقیقات مؤید آن است که تحقیقات خلاقیت در نتیجه ارزیابی از بین می‌رود. حتی احساس مشاهده شدن در حین انجام کار خلاقیت را تضعیف می‌کند، چراکه اشخاص فکر می‌کنند تحت ارزیابی هستند. (آماییل ۱۹۹۰)

دانش‌آموزان در بدو ورود به مدرسه درمی‌یابند که حق هیچ‌گونه اظهار نظری ندارند و باید اقتدار معلم را بپذیرند. اطاعت کورکورانه از قوانین آموزش، استفاده از چارچوب معین و دستورالعمل‌های کنترل شده در امر یادگیری، فرصت آزادی عمل را از آن‌ها سلب می‌کند و بدین ترتیب دانش‌آموزان هرگز جرأت ابراز نظر ندارند و برای اعمال نظریات خویش احساس امنیت نمی‌کنند. شیوه مبتنی بر رقابت که در اغلب کلاس‌های ما

این نتایج زنگ خطری است برای مسئولان آموزش و پرورش که میزان فاصله نظام آموزشی ما را با شیوه‌های خلاق می‌سنجد، معلمان به‌مثابه مهم‌ترین عامل در نظام آموزشی نگرش صحیحی به خلاقیت ندارند. البته این نتایج تا میزان زیادی قابل پیش‌بینی بود، چراکه معلمان ما نیز در نظامی آموزش دیده‌اند که تفکر، حل مسئله و خلاقیت در آن جایی نداشته است. در این نظام آموزشی تفکر تنها در حل مسائلی است که پاسخ‌های معینی دارند، معلمان آموخته‌اند برای هر پرسش یک پاسخ صحیح وجود دارد. بنابراین کمتر به این مسئله توجه می‌کنند که برای بسیاری از مسائل بیش از یک پاسخ و آن هم یک پاسخ معین وجود دارد. بدیهی است که این معلمان از تفکر واگرا شناخت صحیحی ندارند و برای تقویت آن دارای هیچ‌گونه مهارتی نیستند.

قاطعیت و قطعیت، عدم انعطاف‌پذیری، بی‌توجهی به نوآوری و ابتکار از ویژگی‌های بارز نظام آموزشی ماست. با توجه به این ویژگی‌ها هرگز نمی‌توان انتظار داشت که معلمان از کنجکاوی و تخیل حمایت کنند. درگیری با پیچیدگی و ریسک کردن در نظام آموزشی جایگاهی ندارد. درحالی‌که ظهور و رشد خلاقیت بدون این جنبه‌های عاطفی - شناختی ممکن

Personality Affect innovation - Creative Approae to Human resoucrs - Me Grow - Hill 1988.

3- Amabile Teresa M. - within you without you the social psycholog of creativity and / beyond - In Runco Mark. A. Albert Roberts Theories of Creativity - sage Publications london 1990

4- Csikszentmityari, Mihaly - the. domain of Creativity, in Runco, Marka, Albert, Roberts, Theories of creativity, Sage Pub, London 1999.

5- Gatzels J.W, Jackson, P.W, Creativity and Intelligence, New york, Willy, 1962 Guilfordoj.p. _ Basic Problemes in teaching for creativity university of Southern California 1964.

6- Ghiselin, Brewster - introduction the crealive process - university of California press 1954

7- Harington, M.David - the ecorgy of human Creativity Apsychologic perspicitve - in Runco Mark. A. Albert Robert S. - Theories of Cicativity sage Publications, London 1990.

8- Hennessy beth A. Amabile Teresa M. the Conditions of Creativity in sternberg Robet J - the natuie of creativity, combridge university pross 1989

9- Khatena joe - creativity: concepi and challenge - Educational trends vol. 8 no. 1 - 4 jan, oct. 1973.

10- Mayer E. Richard cognitive views of creativity: creativb eteachi for creative learning contemporary educational Psychology, 1989.

11- Stein. Morris - creativity as an intra and inter personal proces in parnes sidncy j - A source book for creative thinking charles scribner sons New york 1962.

12- Sternberg Robert j. A three - facet model of creativity - in stery Robert j - the nature of - creativity - combridge university 19.

13- Stein Morris L. - Stimulating creativity - Academic press New york. Sanfrancisco London 1974.

14- Torrance E Paul - can we teuch children to think creativity American Educaitional Research Association Chicago, April 5 1972.

15- Torrance E Paul - Role of Evaluation in Creative thinking University of Minnesota, Minneapolis, Minnestoa project 725 july 1, 1959 to octover 1 1960.

16- Torrance E Paul - lessons a bout giftedness and creativity from a Mation of 115 million over chievers - Gifted child Guart vol. 24. No1. winter 1980.

17- Taylor calvin w a tentative desceliption of the creative individul in parnes Sidney j a source book for creative thinking charles scribner sons new york 1962.

18- Taylor calvin w - various approaches to and defintion of creative in sternbery Robert j - the nature of creativity - Cambridge univer prees 1989.

19- Wallace belle - creativity: some definitions: the creative personal lity; The creative process; the creative classroom - gifted Educal international 1986 vol. 4, pp 63 - 73 1986 AB Acadcmic Publishers.

20- Weisberg Robert W. - Problem Solving and creativity in sternbeig Robert j - the nature of creativity conbridge univer proes 1989.

21- Weisberg Robert w. creativity - temple university W.H freeman and company new york 1993.

22- Weisberg Robert w. Training creativity in the corporation in creative Action in organzations camcron M. ford sage Pub. 1995 England London.

* اغلب این منابع به‌طور مستقیم در مقاله استفاده نشده بلکه مؤلف از آن‌ها در روشن شدن ماهیت خلاقیت و ساختار آن بهره گرفته است.

حاکم است با توجه به آن‌که مبتنی بر ارزیابی و مقایسه است. به‌رغم انتظار معمولاً نتایج منفی به بار می‌آورد. مقایسه دانش‌آموزانی که هر کدام از توانایی و استعدادهاى خاص خویش برخوردارند آن‌ها را دچار نگرانی و احساس نا امنی می‌کند که این امر از موانع اساسی در رشد خلاقیت اشخاص است.

شیوه‌های رسمی و سنتی آموزشی و تدریس که در کلاس‌های ما به کار گرفته می‌شود نیز برای شکوفایی خلاقیت دانش‌آموزان فرصتی باقی نمی‌گذارد. چراکه با این شیوه‌ها انگیزه به کار به‌مثابه جزء اصلی خلاقیت در دانش‌آموزان تضعیف و نابود می‌شود. در این شیوه هیچ‌گونه توجهی به علایق و تجارب دانش‌آموزان نمی‌شود. یادگیری مبتنی بر حافظه و انتقال اطلاعات است، معلمان بر حافظه‌شناختی تأکید می‌کنند، محور برنامه درسی بر دانستن است و درک، تجزیه و تحلیل، ارزیابی و حل مسئله جای چندانی ندارد.

در اغلب کلاس‌ها مطالبی مجزا، منفصل و بی‌معنی عرضه می‌شود، روش معلم‌محوری، فرصت هرگونه مشارکت در یادگیری را از یادگیرنده سلب می‌کند.

با توجه به دوران تغییرات سریع که در آن به‌سر می‌بریم، این وضعیت موجب عقب‌ماندگی تصاعدی ما می‌شود، چراکه در این زمان اطلاعات چنان به‌سرعت رشد می‌کند و اطلاعات قبلی را تغییر می‌دهد که انباشت اطلاعاتی که ممکن است پس از مدتی منسوخ گردد کاری بیهوده است، درحالی‌که پرورش افراد خلاقى که بتوانند بیندیشند و خود مولد دانش و فرهنگ باشند امری ضروری و اساسی است.

منابع*

1- Amabile Tera M "Personality Processes and individual Dferences" - Journal of Personlity and social psychogy 1986 vol. Yinc.

2- Amabile Teresa M. and Grysiewicz, sis Creative Haman Resources in the Roand D Laboratory: How Enviyoument and